

ԴՐԱՆՍԻՆՈՒԱՆՈՅ ԵՂԻՍԱՐԵԹՈՒՊՈՒՄԻ ՅԱՅԱՔԱՂԵՒՆ

ՕՐԷՆՍԻՐ ԻՇԻԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

(Յես յ'էջ 172. շարումակութիւն և վերջ):

ՍՅՍ օրէնքը սահմանուեցաւ, ինչպէս ըսի, 1750 Յունիս 16 ին: Բայց որովհետեւ կ'երեւայ թէ կամ բացայայտ չէր օրէնքը, կամ օրինաց պահպանութիւնը դժուարութիւններով ընկերացած էր, և կամ դրուած տիրէգ-դօրը չէր կրնար անձամբ դործադրութիւնն ընել, անոր համար նոյն տարւոյ վերջը — Դեկտ. 28 ին — նոյն օրէնսդրութիւնը նորէն հաստատուեցաւ, մասնաւորուեցաւ ու խստացուեցաւ յաջորդ կերպով աւելորդ օրէնքներով և կարգադրութիւններով:

« † Ողորմութեամբն Աստուծոյ եղև հասդատութիւնըս այս ի մէջ էլիզաբէթ քաղաքիս Քանդի խնդրելով Պատուելի դըլնաճըն զԳեր-յարգելի Տեառն Տեառն Տեառն Մինաս խնկանոսեանց Աստուածաբանութեան վարդապետ և Առաքելական Միոնար, գանձնիդուս գերազանցեալ գաբիդուլումին և առաքելական բրօգօնօդարիուս և արքիտիագօնուս Հայոց ազգին, նայ և արժանաւոր բլէպանուսն քաղաքիս որ և իւր յարգելութիւնն ներկայ դռվի այս հասդատութեանն որն օր անձըն առաւ և կամաւորեցաւ որ հասդատվին այս ալ վար գրած բունգդնրն ըստ կամաց Պատուելի Աղաչանուն և Պատուելի քաղաքացոց այսինքն վասն հազարտէղէնուն որ արգիլվին վասն շատ պատճառաց որն որ հօս միայն կարճարօտարար զգամն կու յայտնինք:

1. Առաջին պատճառն այս է, որ որովհետև մենք ալ կու կամինք, որ օր ըստ օրէ կու յանանք, թէ հասդատ քաղաք բրնինք և կարաւարինք ինչպէս տան տըղաք որպէս որ Աստուծոյ ողորմութեամբն ունինք ալ զինքն բրէվէլէկիումով զարգարած, նա կի ութվի թէ օգկայ հնարով չիպի կարենանք կարաւարելու քանի՞ օր նայինք օր էգօյսօմիայ հասդատինք մեր քովը քաղքին մէջ:

2° Կու կամինք բարնայու մեր փոքրը քաղքին մէջէն զհրպարդու թիւնը զփառամնութիւնը և զաղքըրտութեանն պատճարներ, այսինքն զանկարը հագըսդեղէնը, մանաւանդ վասն այս պատճառնի ալ, զերայ հիմիկեն ժամանակս այնքա՛ր բարձրացիլէ հպարտութիւնը, որ չինք կարենայ ընտրելու թէ որնէ աղքատ կամ որնէ տօլվադոր . որովհէտեւ որ աղքըտին և խօճին հագուսդն մէկ կերպիւ է:

3 Թէպէտ ասոր արաջ հասդատիլին մեր Պատուելի Աղաչաներն և գրիլին կարք թէ ընտոր հագնի աղքատըն և կամ տօլվադորն, բայց մեր ազգն անհընազանդ գտվելով, ավերիլին զհասդատութիւնն որ հիմի կու հագնին մէկ ընտոր մէկայն, վասն այսորիկ ութվեցաւ Պատուելի Աղաչանուն որ հիմիկեն հասդատութիւնն ըլայ այս կերպիւս, որպէս հոս ալ վար կու գտվի գրած:

4° Որով հետեւ որ կու տեսնուն Պատուելի Աղաչաններն թէ կարք դնէին Աղաչանուն և քաղաքացոց մէջ շատ պղղտորութիւն պի լինէր ի կողմանէ անհընազանդութեան, նայ կամեցաւ զտիշրուդածիւն: 1 վերցնէլու և հասդատեց որ այլ ալ վար գրած բունգգէրուն ունէնայ հնազանդէլու թէ Աղաչայ Պիրօվլն և իրեն հրամանոցն Աղաչաները և թէ օզկայ բրիվագ քաղաքացի . մագար նէմիլ ըլար 2, և Պատուելի քաղքին տէրէքձիային 3 տակը գտվեր նայ ունենայ հնազանդէլու, զերայ թէ որ մէկնիորն ընդիմութիւն անէր նայ պի ճուրումնի այն ճուրումովըն որն որ հոս ալ վար կայ հասդատած:

5° Ասոր համար ալ կուզինք որ այս բարի բանը հասդատվի, զերայ չափէ դուս հպարտ հագըստեղէն գտվելով մեր քաղքին մէջ և զայս տեսնելով էրկըրին պարոնտանըն մեծ ուրայ 4 կու բէրինք մեր վրայ զորն դասմն անկըճնէրօջն լսիլին և կու խին հիմիալ, թէ հայերն անսէպ խոճայ մարդիգի: , որ այսպիսի հագըստեղեն ունին. որն որ մենք ալ կու տեսնունք, որ այս հագըստներն մէգի գօրայ չին. վասն այսորիկ ութվեցաւ Պատուելի Աղաչանուն մէկ խորհուրդով և մէկ վօգումով որ այս աւելի հագըսդեղէնը պաքսի մեր փոքրը Գաղաքին մէջէն որ մեր Գաղաքացիքըն ոչ հոս քաղքին մէջ, ոչ երկրին մէջ և ոչ օզկայ երկիր այս այլ վար գրած կամ արգիլած հագըստեղէնը հագնի զերայ

1. Disputatio. վէճ, բանակութիւն:

2. Թէ և ըլայ աշխուսկան:

3. Directio .

4. Այնք . խայտառակութիւն:

թէ որ հրամանի դէմ մէկնիրն հագնէր նայ այլվի այլ գրած վին-
գուլումովն ¹ պի պատածի:

Բայց վասն հագրողեղէնուն, որն որ կու գրտվի Պատուելի
քաղքին մէջ թէ էրիկ մարդիգաց ու թէ կանաց և թէ կըտրըմվո-
րաց և կամ աղչկանց ունէնան ամէն մէկըն այս ալ վար գրած
բունգդերուն գորայ հնագանդէլու և անելու:

1^ա Ամենեւին ոսկով մադէրիայէ այսինքն զարպայէ հագուստ չի
գտվի մեր քաղաքացոցն վերայ, ոչ մէր քաղքին մէջ. ոչ այս
երկրին մէջ և ոչ օղկայ երկիր չի գրտվի ոչ մէնդէյ ² ոչ սուգնայ ³
ոչ շուրց ⁴ ոչ գերգ ⁵ թէ հայնակ և ոչ մաճըրնակ և ոչ կըգալ ⁶:

2^ա Ամենեւին մէկ հագրողէղէնուն վերայ արծըթէ ոսգու զարդա-
րանքներ չիգրտվի, ոչ գիւղիւ ⁷ ոչ չիբգայ ⁸ ոչ բօռդիլբան ⁹, ոչ
բասամանդ ¹⁰ ոչ ֆրանձըլ ¹⁰. և կամ հի ինչ աննուն ունէնար այն
ոսգու կամ արծըթէ զարդարանքն ոչ մէնդէյնու ոչ սուգնանու ոչ
շուրցէրու ոչ գերգերու թէ հայնակ ու թէ մաճըրնակ և ոչ կըձգալ-
նու ¹¹ վերայ մէկ միայն ոսգու կամ արծըթէ շինօրն և սրըգը-
լապէն ¹² գուս. որ ըլայ շինօրն րպէս հիմի կու հագնին կամ կու
գտվի և ոչ օղկայ նոր բան որ ալ լան ըլար և սրգըլամն ¹³ պիլայ
շինօրէ առանց վիդիգ գիւղիւ ¹⁴ պիգտի բիգով ¹⁵ մըն և չափաւոր

1. Պատիժ, տագանք:

2. Մէնդէյ = կրկնոց. հուշք. mente:

3. Հունգարերէն է sroknya, կը նշանակէ կանանց շրջագլխորդ, կանացի վտաւակ
(միտ):

4. Soburz- գերմ. բառ է. գոգնոց՝ առիգած կը նշանակէ:

5. Skusak մը նեղ կրկնոց է, զոր հիմակ աւելի վալաքք կը գործածեն:

6. Անտարակոյս կըծակալն է:

7. Հունգարերէն բառ է. Kötés. կը նշանակէ կապ, հանգոյց:

8. Հունգ. Csipke. Ժանեկ:

9. Ճիշտ նշանակութիւնն չեմ կրնար ըսել:

10. Արծաթէ կամ ոսկիէ հիւստւած Ժապաւէն:

10. Գերմ. Franze բառն է. կը նշանակէ ծողք, վերջաւորք:

11. Կըձգալը, կըծակալն է:

12. Սըրգըլապ = szarkaláp հունգարերէն բառերով քաղաքութիւնն է, կը
նշանակէ որիկ տալ: Այս ինքն ծիրն (խայծան) այնպիսի կերպով կամ ձեռով մը կը
կարուի զգեստի վրայ, որ ագուստի ոտքին շանկերուն նման ձեռ մը կ'առնու:

13. Սըրգըլամն, սըրգըլապին հետ հաւասար է:

14. Vitér-kötés — քաղաց (այսինքն զինուորաց) հանգոյց. տեսակ մը հանգոյց է,
զոր մինչև ցայսօր կը գործածեն Հունգարացիք իրենց աղջային զգեստուց վրայ:

15. Բիգ = բիգ, սակաւ:

ույգովըն՝¹ և այս ալ միայն կընտոցն հագըստնուն վերայ . բայց էրիկ մարդիգացըն աբսօլուդէ չի պիլայ ըստպօտ դընէլու , տարէ չէփէյնեըին դիտացվի օր ազատին :

3° Օսգով արծըթով լայէինեըն թէ փեսութեան , թէ վզի որ կու գտվին նայ արգիլած պիլան որ ամենեւին ըստպօտ չիլայ քալընելու ² կամ հագնէլու , նմանապէս օպրուզներն ³ , բարձեընեըն , սաջներըն որն որ ոսգով կամ արծըթով դարդարած կու գտվին նայ արգիլած պիլան :

4° Օսգով կամ արծըթով չուխերն ⁴ . ապրշմէ չդրինֆներն ⁵ թէ տղայ կընտոց և թէ աղջիկնու և կամ հի որ մէկին արգիլած պիլայ :

5° Նըմանապէս ոչ էրիկ մարդիգաց ոչ կնտոց հագստի վրայ ոսգու կամ արծըթէ գրէրին ⁶ չի գտվի և չէ միայն արծըթէ կամ ոսգու հապայ ոչ ապրշէ չի գտվի զէրայ արգիլած է . նաև արծըթէ կամ ոսգու ապրշէ վօրաշ ⁷ ալ չի գտվի :

6° Սիբմայէ , կիլապտոնէ ⁸ կոճակ հագըգէդէնուն վերայ չի գրվի և ոչ կօշգի վերայ արծըթէ կամ ոսգու շիւօր , ոչ էրիկ մարդիգաց և ոչ կնտոց :

7° Վասն չապկեղէնուն եղև հասդատութիւն որ օվօր ունի հատիր նայ հագնի գիրենք մինչև օր պատրին . բայց հիմիկուց ինտան արգիլածին որ զպրճարներն կիլապտոնով չի անին , զփխպարըն և զբուսնիշօրներն կընան կիլապտոնով անէլու :

8° Վասն Բօղընուն եղև հասդատութիւն որ ովոր ունի նայ վայլեցնու ղինքըն . բայց հիմիկուց ինտան ըստպօտ չիլայ անէլու ոչ զարպայէ ոչ խատիֆէ ոչ ատամազքէ ոչ գրօգէդէ և ոչ կազու . նմանապէս փեսութեան չապիքն ալ չիլայ կիլապտոնով կամ սիրմայով նաշխած ⁹ , զէրայ թէ որ իմացուէր որ մէկնիորն հրամանի դէմ վերոյ գրեալ մադէրիանուն Բօղրան կու անէ նայ պի ղու բումվի :

9° Հասդատեցաւ որ ասորվանէն ինդան այլ չատ ըսգօլին վերայ

1. Rojt . մաճաւերէն է . Ժող , վերջաւոր կը նշանակէ :

2. Քալընէլ — այսինքն գործածել :

3. Abrasz հունգարերէն բառ է , կը նշանակէ , սեղանի ծածկոց , ափոց :

4. Sobuk , գերմաներէն բառ է , կը նշանակէ հոգալժափ :

5. Strümpfe . գերմաներէն է . զանկապան , գուլպայ կը նշանակէ :

6. Մոպ , վերջաւորք . գաղղ , serpine :

7. Հունգարերէն varras բառն է , կը նշանակէ կար , կարուածք :

8. Մետաքսով կարուած , կար , հիւսք :

9. Բանուած , կարուած :

ճէհէզ չի ցըցնվի, ¹ նմանապէս ալ սեղան խրկրվի ² ոչ փեսան հարսին և ոչ հարսը փեսին. և աս ալ որ փեսան ինքըն իրեն հագնըվի ու չէ կտրըճներն հագցընուն :

Այս է Պատուելի քաղքին կամքըն, զորն գրեց ինը բունգդի տակ, որ բունգդներն կամենալով որ հասդատ մընայ Աստուծոյ ողորմութեամբն և Տիրամօր կուսին բարեխօսութեամբն յոյս ունիմք որ հասդատ մընայ :

Բայց թէ որ գտվէր մէկնիոր ամպուր գլխով աղայան կամ քաղաքացին, մանաւանդ այս աղայանուն մէջէն որն որ այս հասդատութեանն մէջ ներկայ գտվիլէ, որ կամենար զայս հասդատած բունգդերըն ոտից տակ առնէլու և ընդիմութեամբն անհընազանգութեամբ զայս հասդատածներըն աւըրէլու, զայնպիսին կուսնձնէ հասդատութիւնն Քրիստոսի ահեղ ատենին, որ ունէնայ ճուեապն տալու, զոր էն ինքն Քրիստոս զամէնէքեանըս հերի անէ այս հոգեւոր պատժոյն : Մ'այ թէ որ այս ահեղ ատենէն չիվախնար ու ամէնը իրեն քարացեալ սրտի էտեանց քալէր և ըզհասարակութեան զենը կամենար, նայ այնպիսին պի ունենայ պատիժ մարմնաւորապէս որ պիտայ ճուրում : 24 : ոսգի . այս ինքն, քըսաւնըչորս, որ այս ճուրումն պի արվի չորս փայ . մէկն եկեղեցոյ, մէկն պատուելի գըրնաճին, մէկըն պատուելի սարսղին սնտկին և մէկն հօս ալ վար գրած տէրէքդօրնուն, որն որ այս բանին վերայ կու հասդատէ պատուելի քաղաքն տէրէքդօր այս բանին զՊատուելի Ա . Օվանէսն Ոսգէրիչնց և զԱղայայ Անկասնտն վըդանի իսիգուցեանց և զԱղայայ Թորոսն Ունանեանց, զԱղայայ Խնկանտը Ամիրայի Խնկանոսեանց . և տվաւ ձէրվըներն զվերոյ գրեալ ֆագուդաչն ³ որ ըզվով իմանային թէ ընդէմ այս հասդատութեանն նայ պի դատի վերոյ գրեալ վինգուլումին գօրայ :

Գիտելի է և այս որ տեսնելով Պատուելի աղայաներն որ այսպէս անգուման և և մանաւանդ տօներուն գիմաց չի պի կարենան ու չի պի ունենան և ոչ ունին ժամանակ Պատուելի քաղաքացիքըն զիրենց հազըսդեղէնը թէ էրիկ մարդիգաց, թէ կնոց, կտըչորաց և

1. Ճէհէզ բառին նշանակութիւնը յայտնի է : Իմաստը կամ նշանակութիւնը, կարծեմ այն է, որ չլլայ թէ օրիորդին սեղանին վրայ գրուած այս հանդերձանքն ըլլայ միայն պատճառ, որ երեսասարդը զինք կնութեան առնու :

2. Այսինքն, կերակրեղէն խրկուի :

3. Խնկանութիւն :

4. Յանկարծակի :

աղջկանց այս հասդատած ընկուլային՝ գօրայ տիրիկովադ անելու ⁸ և հատրելու ⁹, նայ ութվեցաւ Պատուելի աղաչանունն որ տան տիւածիայ ¹ հասարակութեանն դէր այս գալ ֆարշանգիս ⁵ ալ. այսինքն մինչև ի գալ մոխրոցին, որն որ ունենան ժամանակ ամէն մէկը զիրեն հագըսդեղէնը ըստ հրամանի Պատուելի քաղքին հատրելու և այսպէս դէր այս ֆարշանգիս պի կարենայ ամէն մէկն զիրեն ունեցած հագըսդեղէնը այս կերպիւրն, որն որ ունի զինքն վայլեցնու. բայց լրմընալով վերոյ գրեալ տիւածիային դէրմինը ⁶, պարտական պիլայ ամէն մէկ կազտան ⁷ փօլ իրեն տանը մէջ տէրէքդօր դարնալու և ամէն սոյ հագըսդեղէնու վրայէ զոսգին, տրծաթըն որ օր այլ վերի բունգդօներուն մէջ կու գտվի արգիլած, ինմէտիադէյ քակելու, կուգէ էրիկ մարգու հագուստ եղաւ կուգէ կնիկ մարգու, որ ամենեկին ոչ մէկ ցեղմն հագըսդի վերայ չի գըտվի, ոչ նորի ոչ հինի վերայ, և այս վասն այսորիկ որ ունենալով զինքն, չիլայ պատճառ ավերման վերոյ գրեալ հասդատութեանը, տարը թէ որ մէկնիորն չի հնազանդէր և չունենար տարտ այս ֆարշանգիս մէջ զիրեն հագըսդեղէնը հրամանին գօրայ տիրիկովադ անելու և պի պէտք ըլլայ որ գալ մոխրոցին օրն էրթար ժամարծըթէ ոսգու զարդարանքով. կուգէյ նայ քան ինչ հին էլաւ, նայ գիտենայ այնպիսին որ տված է Պատուելի Աղաչա տիրէգգօրնուն ձեռն Պատուելի գըննաճէն ֆագուլդաշ որ դնին զքաղքի ծառայքըն որ տեսնուն թէ մէկն հրամանի դէմ գտվի հագնված նայ ինմէ տիադէ վան հագուսդըն այնպիսի անհընազանդօղին վրայէն վար պի քային. և չիպիօգդի ամթօվըն, հապա դէր պի ճուրումվի վերոյ գրեալ հասդատած ճուրումօվն. և չէ թէ միայն մէկ անգամն հագնէր և զճուրումն տար նայ ըսպօլտ պիլայ հագնէլու, հապա քանի անգամ որ անհընազանդ ըլլայ այս հասդատութեանն նայ անխըտար անգամ պի ճուրումվի. վասն այսորիկ իմաց կանին Պատուելի աղաչաներն Պատուելի քաղաքացոցն որ ոչ մէկն ալ չի կարէնայ ասելու թէ չի գիտացիլ և անօվ էքզգուգովադ ըլլայ. որ բանն վասն

1. Կանոն:

2. Ուղղել:

3. Պատրաստել:

4. Տարածումն, ընդարձակել, երկարել:

5. Գերմաներէն Fasching. հունգ. Farsang, բարեկենդան կը նշանակէ:

6. Որոշուած ատեն, ժամանակ:

7. Տանուաէր. մաշարերէն բառ է:

այլ մեծի հասգատութեան ըստորագրեցաւ նայ գերյարգելի հայրն մեր Տէր Մինասն խնկանոսեանց և ապայ Պատուելի Աղայայ Պիրոֆն իրեն հրամանոցը Աղայանէրովն, նմանապէս Պատուելի Աղայայ Սարըսդան իրեն հրամանոցը աղայանէրովն, Պատուելի քաղքին մեռհօֆն ամրացուցանելով որ մինայ միշտ անխախտ:

Գրեցաւ Ամի տեառն 1751:

Դեկտեմբերի 28: Էլիզաբէդ քաղաքըն

հայոց երկրին Դրանդիլանեայ »:

Թէ ի նչպէս կատարեց պայտօնը վարչութիւնն՝ ու ի նչ խստութեամբ վարուեցաւ անոնց հետ, որոնք հրամանին դէմ ընելով իրենց չափէն վեր կամ արգելուած զգեստներ հագան ու զարդարանքներ գործածեցին, կը ցուցնեն այն պատիժները, զոր ի յիշատակ ապագայ ժամանակաց, Ամիրայ աղա Դանիէլեան, քաղքին գիւնին մատուցած է: Թէպէտ պէտք ենք խոստովանիլ ի պարծանս վարչութեան՝ որ այն դատնութեամբ ու խստութեամբ որով օրէնքը գրուած ու դրուած է, ոչ զոք կը գտնենք պատժուած: Ամենէն մեծ պատիժը եղած է մինչև վեց ֆիօրին. և ասիկայ է խստագոյն տուգանքը:

Ահա պատիժ կրողներուն անուններն ու տուգանաց քանակութիւնը:

1^ա. Իլախին Լուսիկին որդին վարդանը հագիլէ պէրնըվադ՝¹ կիլապտօնէ կայդընօվ և չէ նուայ կային՝² սէպէն ճուրումվեցաւ հապա գրկըտուիդ կու անէր՝³ թէ չէ քալուցիլ: Գտան Պ. Տէրէգդօրններն որ տայ ճուրում՝ 6.—

2^ա. Աղ. Լուսիկին պիքան՝⁴ Թորոսեան գրնաց ժամ շուրջօֆն որ շուրճին վրայ գըտվիլէ արծըթէ ջիպգայ. գտան որ տայ ճուրում՝ 6.—

3^ա. Աղ. Մարտիրոսին Բագրուպանին գուսորը մանճէղնուն վերայ գըտվեցաւ խարը՝⁵ կիլապտօնօվ ջիպգայ 3.—

4^ա. Աղ. Դօտէրին վարդիկեան գուսորը բօսամանդով ֆիճուլիդ էղիլէ՝⁶ տվաւ ճուրում՝ 3.—

1. Սընոյ. վարսիք:

2. Այնպէս գրուած է, չեմ կրնար հանել Թէ ինչ է:

3. Դըզըտուիդ անէլ, կը նշանակէ ուրանալ. հունգարերէն է tagadni:

4. Պիքա — խաթուն, տիկին:

5. Այսինքն խառն:

6. Ֆիճուիդ ըլլալ, ինք զինք ցուցնել, պարծենալ, պանծալ, հպարտանալ:

- 5^{ու}։ Սարգիսին Թորոսեան ընկերն մանճեղնուն վրայ կիլապտոնով խարը գուդիշ քալուցիլէ, տվաւ ճուրում 5.—
- 6^{ու}։ Մէղտէսու Գիրգորին ընկերն ու քուրն կիլապա- տոնով նաշխաց ձէրնոց քալուցիլին. տվաւ ճուրում 4.76
- 7^{ու}։ Սարգիսին ընկերն Տիդոյ վասն ձերնոցնունը սէպն տվաւ ճուրում 2.38
- 8^{ու}։ Մարտիրոսին Սընգովիին ընկերն նմանապէս վասն ձէրնոցնունը տվաւ ճուրում 2.38
- 9^{ու}։ Ա. Դոսէրին վարդիկին ընկերն նմանապէս ձերնոցնունը տվաւ ճուրում 2.38
- 10^{ու}։ Ա. վարդան եօլպէի ընկերն նմանապէս ձեր- նոցնունը տվաւ ճուրում 2.38
- 11^{ու}։ Գընտովին Հարսն նմանապէս վասն ձէրնոցնունը սէպն տվաւ ճուրում 2.38
- 12^{ու}։ Վարդերես Մինասի ընկերն վասն ձէրնոցնուն սէպն տվաւ ճուրում 2.38
- 13^{ու}։ Ա. Խաչգոյին Սեմբեդրեան գուստրը վասն ձէրնոցնուն սէպն տվաւ ճուրում 2.38
- 14^{ու}։ Ա. Նիկոլին Ճիրախի ընկերն տվան նօրէն նաշխել փէսուլթեան շապիք կիլապտոնով տվաւ ճուրում 2.38
- 16^{ու}։ Ա. Խաչատուրին տէր Ըսթեփանի գուստրն հագիլէ լայլը 1 վրան կարաց բօնդիշքանէ սդրուց և գրկըտույիդ ալ արիլէ թէ իրեն գուստրը չի քալուցիլ անոր սէպն գտան որ տայ ճուրում 480 պն.
- 16^{ու}։ Ա. Լուսիկին Ո. Հ. Ա. Ամիրային ընկերն քա- լուցիլէ մանճըդին վրայ գուդիշ կիլապտոնով խարն տվաւ ճուրում 3.—
- 17^{ու}։ Ա. Խոնկանոսին Ո. Հ. Ա. Հանգոյի ընկերն կիլապտոնով նաշխաց ձէրնոց քալուցիլէ տվաւ ճու- ռում 2.38
- 18^{ու}։ Ա. Խաչարենց մօտէն խըրկած է նասիպ հար- սինը զորնոր ընդէմէ արգելմունքինէ, գտան որ տայ ճուրում 2.38
- 19^{ու}։ Ա. Խոնկանոսենց Ո. Հ. Հանգոյեանց մօտէն

1. Գերմ. բառ է, կը նշանակէ ներքնակ:

2. Ձգեստեղէնի մաս մը պիտ, որ ըլլայ:

խըրկած է նասիպ Ա. Լուսիկին թորսեանց գտան որ տայ ճուրում	2.38
20 ^ա . Ա. Խազարին որդին հագիլէ պէրնը վաք կայդանը կիլապտոնէ միայն դարձուցաց էզիլէ, տվաւ ճուրում	2.38
21. Լուսիկ Բադրուպանի էլ գիղէ գըտակ հագիլէ որ գըտկին վրայ եղիլէյ նաշխաց կիլապտոնի տվաւ ճուրում	2.38

Pro Memoria
Տըվաւ դայս correction pro
futura... Memoria ad
Archivum Պատուելի Աղ. Ամիրան
Տանիւլեան.

504

Այս — քաղբիս դիւանին մէջ առանձին գտնուած — անթուական թուղթը, անշուշտ պատասխան կամ արձագանք մըն է 1751 ին օրէնսդրութեան, որ տրուած է, ինչպէս ստորագրութենէն յայտնապէս կը տեսնենք, այն ատեն, դիւանին, առ ի յիշատակ ապագայից. ցուցնելու համար, որ օրէնքը՝ օրէնք է, ոչ միայն թղթի վրայ, այլ և ի գործնականս:

Ա. ՓԻՓԱՍ

ՍԱՄ ՅՕՐԵՂԲՕՐ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ

(Շարումակութիւն և վերջ. Տես յ'էջ 312)

Հեռագիրք, Հեռաձայնք և թղթատուք:

1885 ին՝ Միացեալ Նահանգաց հեռագրական թելերուն երկայնութիւնն էր 75,686 մղոն. բովանդակ այս երկայնութեան վրայ 2250 պաշտօնատուն ունէր. 1880 ին՝ հեռագրական գծերուն երկայնութիւնն էր 85,645 մղոն, իսկ թելերուն՝ 232, 834 մղոն, պաշտօնատունք՝ 9077. 1884 ին գծերուն երկայնութիւնը՝ 145,037 մղոն. թելերուն՝ 450,571. իսկ պաշտօնատունք՝ 13,761. Նոյն տարւոյն մէջ ամբողջ աշխարհիս՝ Միացեալ Նահանգաց ալ մէկտեղ, հեռագրական գծերուն երկայնութիւնն էր գրեթէ 600,000 մղոն.